

Комунальний заклад
«Богодухівський спеціальний навчально-виховний комплекс»
Харківської обласної ради

Експедиція



Підготувала: Івах В.В., вихователь 4 класу

2018/2019 навчальний рік

Експедиція «Люби і знай свій рідний край»

Мета: розширити і закріпити знання дітей про Україну, про край, у якому живемо, її державні та народні символи; розвивати кругозір, мовлення; виховувати почуття патріотизму, національної гордості, любові до рідного краю.

Обладнання: презентація «Люби і знай свій рідний край», карта України, кольоровий папір, відео кліп «Моя земля», конверти з наборами букв, записи пісень.

Хід заняття

І. Організаційна частина

1. Психологічна налаштованість.

Любі діти! Давайте привітаємось,
Добрий день!
Давайте усмінемося.
Вліво, вправо поверніться,
Своїм друзям усміхніться.

Які всі ви гарненькі, чепурненькі! Подивіться на мене і усміхніться, адже від усмішки йде до всіх тепло.

2. Вірш читає вихователь.

Облітав журавель
Сто доріг, сто земель.
Облітав, обходив,
Крила, ноги натрудив.
Ми спитали журавля:
- Де найкраща я земля?
Журавель відповідає:
- Краще рідної немає!
- Діти, про яку землю йде мова у вірші?

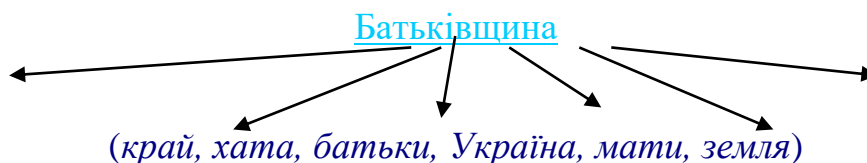
II. Основна частина

1. А як ви поясните вислів «рідний край»? (відповіді учнів). Одним словом – рідний край – це Батьківщина. Отже, наша мова сьогодні буде про рідний край. А епіграфом будуть слова: (слайд 1)

*Вишита колоссям і калиною,
Вигадана співом солов'я,
Зветься величаво – Україною,
Земле зачарована моя.*

2. «Асоціативний кущ».

- Що для вас Батьківщина, якими словами її можна назвати?



Сьогодні ми з вами поговоримо про наш рідний край, про нашу славу Україну. Ви дізнаєтеся більше про нашу країну, її символи, кордони, міста, села.

Дитина читає вірш «Знаєш ти, що таке Батьківщина?»

Знаєш ти, що таке Батьківщина?
Батьківщина – це ліс осінній,
Це домівка твоя, і школа,
І гаряче сонячне коло.
Батьківщина – це труд і свято,
Батьківщина – це мама і тато,
Це твої найщиріші друзі
І бджола у веснянім лузі.
Батьківщина – це рідна мова,
Це дотримане чесне слово.

Слово вихователя.

Діти, ми народилися і живемо на нашій чудовій землі, в нашій славі Україні. Тут народилися і жили наші прадіди, тут живуть наші батьки, тут корінь народу українського, що сягає сивої давнини. Любов до нашої

Батьківщини починається з любові до маленької Батьківщини, до пам'яті про рідний поріг, стежки дитинства, до мудрості народної: легенд, пісень, казок.

У кожного одна Батьківщина, і кожний має її любити. Давайте зараз вирушимо в експедицію «Люби і знай свій рідний край». (слайд 2)

1 зупинка – «Карта України». (слайд 3)

У всьому світі – кожен знає:

Є Батьківщина лиш одна.

І в нас одна – єдина

Це наша славна Україна.

- Красива і велика наша прекрасна Україна. Погляньте на карту України. Скільки міст і сіл розташовано на ній. Діти, як називається місто, в якому ви живете? Що ви знаєте про своє місто? (В місті Гадячі проживала родина Драгоманових, деякий час проживала Леся Українка і до сьогодні є мальовничий куточок Лесин гай). Назвіть міста України, які ви знаєте. Подивіться на карту України. На ній позначено тільки великі міста, в основному це обласні центри України.

А яке місто є столицею України? Що ви знаєте про це місто? (слайд 4)

З давніх-давен Київ був осередком культури, освіти і науки нашої держави. І сьогодні, незважаючи на всі події, які відбуваються в Києві, він вважається окрасою України.

Київ – серце України

і найстарше місто в світі,

Хоч пройшов усякі зміни,

гарний все – в зимі і в літі.

- Коли подивитися на карту України, то бачимо, що вона ніби вишита блакитними нитками річок. На території України налічують близько 73 тисячі річок. В основному це малі річки, лише 125 з них мають довжину - більшу ніж 100 кілометрів. До складу входить і наша маленька річка. Як називається річка, яка протікає в м. Гадячі? Найбільша в Україні й третя за

величиною річка в Європі – Дніпро. Дніпро – Славута протікає через усю Україну й через усю її історію. Його оспівано в численних піснях, думах,

легендах. Дніпро – національна гордість, слава України. *Слухання пісні «Як тебе не любити, Києве мій»*

Вихователь. Сьогодні Україна – незалежна суверенна держава. І, як належить, має власні державні символи.

2 зупинка – «Символи України». (слайд 5)

- Які державні символи ви знаєте? Символи – це знаки, умовні позначення чи предмети, які характеризують державу, відображають її історію, традиції, побут, прагнення народу. У ст.. 20 розділі I Конституції України записано «Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України».

(слайд 6) Ви, звичайно, чули мелодію Державного Гімну України. Гімн – це урочиста головна пісня, яка прославляє Україну, є її символом державності і національної єдності. Що ми знаємо про гімн? (слова П. Чубинського, музика М. Вербицького). Запам'ятайте, що гімн співають і слухають стоячи.

(слайд 7) Державний Герб України – це офіційна емблема держави. Він зображується на прапорах, грошових знаках, печатках, державних документах. Тризуб вважається відображенням триєдності життя. Це – батько, мати і дитя, які символізують силу, мудрість і любов. Це світло – слово – любов, мудрість – краса – розум. Якщо уважно придивитися, то можна прочитати слово «воля».

Наш герб – тризуб, це воля, слава, сила.

Наш герб – тризуб. Недоля нас косила,

Та ми зросли, ми є, ми завжди будем,

Добро і пісню несемо ми людям.

(слайд 8) Третій символ держави – прапор. Що ви знаєте про Прапор?

Прапор – це державний символ, він є в кожній державі.

Це для всіх – ознака сили, це для всіх – ознака слави.

Синьо-жовтий прапор маємо: синє - небо, жовте – жито.

Прапор свій оберігаємо. Він – святиня, знають діти.

Блакитний колір – це колір води, чистого неба, це символ миру. Жовтий колір – колір вогню, сонця, без лагідних променів, якого не було б життя на Землі, це колір зерна, хліба. Ці кольори мають значення миру і багатства, бо наш народ є мирним і працелюбним.

А ще в народі України є споконвічні символи, з якими пов'язане все їхнє життя. У вас на столах лежать конверти з наборами букв певного слова. Пропоную вам відкрити їх і скласти слова, що є назвами народних символів.

Мамина пісня, батьківська хата, дідусева казка, бабусина вишиванка, рушник, калина біля вікна, барвінок, верба – усе це народні символи.

(слайд 9) Рідна хата! Оспівана в піснях, оповита легендами, переказами, вона завжди буде символом добра і надії, її незгасимий вогник світлитиметься теплом материнської любові, вірою в добро.

(слайд 10) Як мовиться в пісні, Батьківщина починається з рідного порога, з отчого дому. Оселя – це середовище, де всі його складові частини підігнані під конкретні побутові потреби людини. Все – від печі до околиці – створювалося як загальне предметне ціле. Хата завжди є і залишається найпершим і найсильнішим оберегом для людини. Для того, щоб велося і жилося добре, щоб усі здорові були, слід вибирати для хати щасливе місце. То цілий ритуал красивий і мудрий. При виборі місця зважалося на те, щоб хата не стояла на колишній дорозі, в заплаві або руслі пересохлої ріки.

Після закінчення будівництва хати обов'язково роблять вінок (або букет) із квітів і ставлять на хаті.

Якщо людина заходить в новозбудовану хату перший раз, то обов'язково треба щось принести; кладуть на стіл хліб, гроші (хоч копійку), аби в цій хаті велися гроші і до грошей усе.

(слайд 11,12) Ось верба – символ краси, неперервності життя. Вона живуча: встромиш у землю гілочку і виросте дерево. Засип ранку порошком меленої вербової кори і кров зупиниться. З давніх-давен її вважають святим деревом. Ще в сиву давнину люди шанували вербу. Її оспівували в піснях і легендах, її образ — один з найулюбленіших у народі. Слов'яни вважали вербу символом родинного вогнища. Ця давня любов до верби народилася, безумовно, від того, що дуже вона гарна, дуже корисна для людини. Християнська церква ввела поважання верби до своїх обрядів. У нас є навіть свято — Вербна неділя. Було заведено в цей день квітки-сережки варити з кашею і їсти, а молоді гілочки — святити.

(слайд 13) А ось – хрещатий барвінок – символ вічності. У цій рослині прихована могутня цілюща сила перемагати тяжкі недуги. Барвінок - символ вічності буття і життєвої сили, провісник весни. Уособлює невмирущу пам'ять про покійних. Звідси, хрещатий барвінок - барвінок під хрестом на могилі. Його форма - хрест або перехрестя — визначає його символіку: єднання живих людей з їх предками, котрі відійшли з цього життя. Барвінок на могилі — свідчення вічної пам'яті про покійних, а барвінок у весільному вінку - свідчення вічного кохання живих.

Хрещатим його називають ще й тому, що, утворюючи своїми пелюстками хрест, тягнеться в усі чотири сторони світу. Отож, в символіці хрещатого барвінку знаходимо підтвердження того, що в цьому світі добро і зло, правда і кривда, всі інші протилежності пересікаються: барвінковий вінок використовують і на похоронах, і на хрестинах, і на святі врожаю, і на весіллі; вінок з барвінку над дверима гарантує оселю від проникнення злої сили і його як чарувальне зілля використовує чаклунка.

То барвінок вчить мудрості життя: життя наповнене протилежностями. І попереджає про труднощі життя: серед протилежностей є небезпечні і ворожі...

А як називається іще один народний символ, ви можете сказати, коли відгадаєте загадку.

У вінку зеленолистім,
У червоному намисті
Видивляється у воду
На свою хорошу вроду.

(слайд 14) Так, правильно, це – калина. Важко уявити сільське подвір'я в Україні, де б не ріс цей чудовий кущ калини. Її вишивають на рушниках, сорочках, скатертинах. Калина – символ кохання, краси, щастя, вірна супутниця людини від народження до останніх днів. Вона була потрібна в різних обрядах, коли приходили вітати батьків з народженням дитини, приносили хліб, як символ достатку, корінь життя, гроші, як символ багатства і обов'язково калину, як символ краси, здоров'я рідної землі. Використовують калину й у весільному обряді: кетягами прикрашають коровай, завітчують гільце молодої. Калина біля материнської хати – не тільки краса, а й наша берегиня. Є прислів'я : „Мамина калина росте біля хати – сюди прилітають зозулі кувати". Матері привчають дітей саджати калину, доглядати за нею.

Червоні кетяги калини
Горять вогнями усіма.
Без калини нема України
Без народу Вкраїни нема.

(слайд 15, 16) Рушник - ще один національний оберіг, народний символ України. Все життя українця пов'язане з рушниками. Рушник на стіні - невід'ємний символ хатнього інтер'єру; в Україні не було жодної оселі, яку б

вони не прикрашали. Гарно оздоблений рушник висів біля ганку на кілочку в кожній сільській хаті, ним витирали руки і посуд, накривали діжку з тістом, спечені паляниці, діжку після випікання хліба, з ним з ним ходили доїти корову, з ним починали обжинки.

Рушником ушановували появу немовлят в родині, одруження дітей, зустрічали рідних і гостей, проводжали людину в останню путь, виряджали в далеку дорогу батька, сина, чоловіка й коханого.

Жінки ткали рушники в жіночі дні - середу, п'ятницю й суботу. Перший витканий рушник призначався для гостей. Він завжди висів на видному місці. Господиня в знак поваги до гостя давала йому рушник на плече чи в руки, брала кухлик із водою і люб'язно пропонувала свої послуги.

Український рушник ... Оздоблений квітами, зірками, птахами... Скільки він промовляє серцю кожного з нас! Без рушника, як без пісні, не обходиться народження, одруження і смерть людини.

Шануйте, друзі, рушники,

Квітчайте ними свою хату –

То обереги від біди,

Шануйте ті, що дала мати.

Виконання пісні «Рушники».

(слайд 17, 18) Хліб належить до особливо шановних символів українського народу. З давніх часів батьки привчали дітей своїх традицій – берегти хліб. Ось на вишитому рушникові лежить духмяний хліб – основа людського життя, символ достатку і процвітання народу. Хлібом – сіллю зустрічають гостей. Хліб-сіль на вишитому рушнику - то висока ознака гостинності народу.

3 зупинка – «Пісенна» (слайд 19)

Буває, часом спігну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,
Оці степи, це небо, ці ліси,
Усе так гарно, чисто, незрадливо,
Усе як є – дорога, явори,
Усе моє, все зветься Україна.

Так писала відома українська поетеса Ліна Костенко. Цей вірш малює у нашій уяві дивовижні картини природи батьківського краю. Пропонуємо вам послухати і переглянути відео кліп на пісню «Це моя земля».

4 зупинка – «Поетична» (слайд 20)

Діти, а зараз давайте послухаємо вас. Які вірші про Україну ви знаєте?

5 зупинка – «Народна скарбничка» (слайд 21)

Робота в групах (доповнити прислів'я і пояснити їх зміст)

Батьківщина – мати, (умій за неї постояти).

Людина без Вітчизни, ... (як соловей без пісні).

Добре тому, ... (хто в своєму в домі).

Що країна, ... (то родина).

За рідний край ... (життя віддай).

Всюди добре, ... (а вдома найкраще).

Кожному мила ... (рідна сторона).

Одна Батьківщина, і двох не буває,
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде в житті.

6 зупинка – «Знай наших» (слайд 22)

(слайд 23) Тарас Григорович Шевченко, (слайд 24) Леся Українка, (слайд 25) Іван Франко, (слайд 26) Григорій Савич Сковорода, – видатні українські письменники, поети.

(слайд 27) Микола Віталійович Лисенко, (слайд 28) Сергій Сергійович Прокоф'єв – видатні композитори.

(слайд 29) Микола Михайлович Амосов – лікар, хірург.

(слайд 30) Сергій Павлович Корольов – конструктор, творець ракет.

(слайд 31) Клавдія Іванівна Шульженко – співачка.

7 зупинка – «Підсумкова». (слайд 32)

На цій зупинці ми підведемо підсумок прослуханого і почутого на сьогоднішньому занятті. А проведемо ми його у вигляді вікторини.

Столиця нашої держави.

Назвати державні символи України.

Якого кольору державний Прапор України? Що означають його кольори?

Урочиста пісня нашої держави.

Найбільша річка в Україні.

Який кущ є народним символом України?

Назвіть великі міста України.

Яке місто є обласним центром нашого району?

Назвіть села нашого району.

Яку назву має наш герб?

Що означає герб тризуб?

III Заключна частина.

Зараз нашій країні, як ніколи потрібно бути єдиною та згуртованою. Українська земля пройшла війни та мир, поразки та перемоги, завжди пишалася вірними синами та доньками, чарувала світ своїми запашними паляницями й мелодійними піснями. Вона була і залишається вірною матір'ю українців, які свято шанують і люблять її.

Тільки людина з добрим серцем, роботяща, вольова, може бути справжнім патріотом і громадянином своєї держави, по-справжньому любити і захищати, відстоювати її інтереси і приносити користь. Що більше буде зроблено для цього сьогодні, то краще будемо жити завтра, і будемо гідними називати себе українцями.

Ви – майбутнє України. Тож своїми знаннями, працею, здобутками підносьте її культуру. Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю, бережіть волю і незалежність держави, поважайте наш народ і нашу мелодійну мову. Тож давайте зараз

Ми – єдина країна! Незважаючи на всі негаразди, що відбуваються зараз, усі ми прагнемо одного – миру, спокою, міцної та квітучої держави й чистого неба над головою та яскравого сонечка.

У кожного з вас на партах є сердечка. Ось зараз ми ці сердечка розмістимо навколо карти України. Нехай тепло наших «сердець» захистить нашу Україну від зла, горя і біди.

Цю картину ви повісите в класі і будете пам'ятати, що ми – громадяни України, її патріоти, а тому будете старанно вчитись, щоб Вітчизна наша процвітала.

Використання інтернет-ресурсів